

Kaalud

151. hooaeg

JEVGENI GRIŠKOVETS

Kaalud

(БЕСИ, 2017)

ÖÖ KAHES OSAS

TÕLKIJAS VEN KARJA

LAVASTAJA JA MUUSIKALINE KUJUNDAJA TIIT PALU

KUNSTNIK MAARJA MEERU

VALGUSKUNSTNIK ANDRES SARV

ESIETENDUS 28. AUGUSTIL 2020 SADAMATEATRIS

Osades

Artjom Reimo Sagor

Aleksei Riho Kütsar

Eduard Margus Jaanovits

Igor Hannes Kaljujärv

Galina Borissovna

Artjomi ema

Haiglaõde Külliki Saldre

Etendust juhib Anu Laanesaar

Jevgeni Griškovets oma kirjanikutee algusest:

Sündisin 1967. aastal teise kursuse tudengiteperesse Kemerovos. Mu vanemad ei üritanud mind sokutada vanavanemate hoole alla, vaid tassisid endaga igale poole endaga kaasa. Loodan, et ükskord saan selle neile heastada. Õppisin Kemerovo ülikoolis. Kolmandal kursusel pidin minema sõjaväkke. Kolmeks aastaks mereväkke. Algul tundus mulle, et see oli täiesti kaotatud aeg, kuid sellest sündis lavastus „Kuidas ma koera sõin“, mis hiljem määras mu elus väga palju.

Pärast sõjaväge otsustasin kodumaalt lahkuda. Ootasin pikisilmi kahe Saksamaa ühinemist, sõitsin kutsega Saksa DV-sse ja üldise segaduse varjus putkasin Kölni. Seal läksin Punasesse Risti, rääkisin, et kannatan rõhumise all, sest Siberis möllab hull antisemitism. Nad jäid mind uskuma, saatsid vabriku sööklasse nõusid pesema ja panid ühiselamusse elama. Kolm päeva hiljem näis mulle, et antisemitism on Siberis oluliselt vähenenud.

Tagasi kodumaal, moodustasin 1990. aastal teatri nimega „Loož“, üksiti aga lõpetasin ka ülikooli filoloogiateaduskonna. Kuni aastani 1998 töime igal aastal välja uue lavastuse, mõnikord ka kaks, esinesime harrastusteatri festivalidel, käisime välismaal.

1998. aastal võtsin vastu kindla otsuse Kemerovost lahkuda: mulle tundus, et meie teater käib alla, aga sellega tegelemiseks mul aega ei ole. Pidin otsustama, kas lähen oma teatriga edasi või hakkan tegelema millegi muuga. Minu loodud teater oli otsa saanud, inimesed töötasid kui professionaalsed näitlejad. Mul olid oma ideed, aga mul polnud näitlejaid nende teostamiseks. Tulemusena sündis etendus „Kuidas ma koera sõin“, kus ma olin laval ükski, ilma mingite taustajõududeta. Kui sul ei ole kitarrit, aga on klaver, siis õpi mängima klaverit. Kui ei ole ka klaverit, siis kasuta seda, mis sul on. Kui sa tegeled teatriga ja sul ei ole näidendit, siis kirjuta see ise.

Esimest korda esitasin seda lavastust tolsamal aastal seitsmeteistkümnemele vaatajale Moskvas Vene armeeteatri puhveti suitsunurgas. See sündmus kujunes minu elu pöördepunktiks.

Jevgeni Griškovetsi monolavastus „Kuidas ma koera sõin”, milles ta pajatab mereväeteenistuses toimunud reaalsest eluseikadest, kujunes vene teatrielus suursündmuseks, pälvides 2000. aastal kahes nominatsioonis preemaid festivalilt „Kuldne Mask” ning lavastust esitati paljudel Euroopa mainekamatel teatريفestivalidel. See osavalt reaalsuse ja fiktsiooni piire segava, nn jutustamisteatri laadis monolavastus läheb täissaalidele tänaseni, kuigi Youtube´is on vabalt saadaval ka tüki täismahus videoversioon, mida on praeguseks vaadatud ligi 500 tuhat korda. 2002. aastal osales see lavastus ka Rakveres toimunud Baltoscandalil. Samal aastal omistati Griškovetsile Venemaa mereväe teise järgu vanema aunimetuse eriliste teenete eest vene mereväe populariseerimisel.

Hiljem on Griškovets lavale toonud veel teisigi endakirjutatud monolavastusi („Samal ajal”, „+1”, „Hüvastijätt paberiga”), aga ka rohkemate tegelastega näidendeid („Linn”, „Talv”, „Planeet”). Esimese proosateosena nägi 2004. aastal trükivalgust romaan „Särk”, sellele järgnesid jutustus „Jõed” (2005) ning romaan „Asfalt” (2006). 2018. aastal ilmus temalt 900-leheküljeline autobiograafiline romaan „Teatri meeletus. Meeletu teater”.

Oma loominguliste eeskujudena on Griškovets nimetanud Ivan Buninit ja Anton Tšehhovit.

Uuel sajandil on Griškovets teostanud end ka muusikuna. Ta on salvestanud neli albumit Kaliningradis tegutseva bändiga Bigudi

Kauaaegse kaliningradlasena omistati Griškovetsile 2011. aastal Kaliningradi aukodaniku nimetus.

Jevgeni Griškovetsi näidendid Eesti lavadel:

„Linn”, lavastaja Lembit Peterson, Theatrum, 2008

„Vene rännumehe ülestähendused”, lav Ott Aardam ja Mart Aas, Tartu Uus Teater, 2008

„Samal ajal”, lav ja esitaja Priit Ruttas, Cabaret Rhizome, 2009

„Planeet”, lav Lembit Peterson, Theatrum, 2010

„Kuidas ma koera sõin”, lav Margo Teder, esitaja Lauri Saatpalu, VAT Teater, 2015

„Südame sosin”, lav Margo Teder, esitaja Lauri Saatpalu, VAT Teater, 2018

Eestikeelses tõlkes ilmunud raamatud:

„Kuidas ma koera sõin. Vene rännumehe ülestähendused”, tõlkija Jaan Ross. 2006

„Särk”, tõlkija Lauri Leis, 2010

Griškovetsi loomingu eripära seisneb selles, et ta kirjutab korraga kõigist ja konkreetselt igaühest. Inimesed ei mõtle just sageli sellele, et kogedes midagi oma elus esmakordselt, muutuvad isegi väiksed ja tähtsusetud episoodid nende mälus olulisteks. Lõhnad, tänavad ja vanad sõbrad tunduvad nii tavalised, et mitte omistada neile suuremat tähendust. Need näitemängud annavad kõigile võimaluse süveneda meie ühiste mälestuste pikka sleppi.

Alina Babajeva

Miks me jumaldame Griškovetsi kui dramaturgi? Mitte päris samal põhjusel, miks me jumaldame paljusid teisi dramaturge. Kõrvuti oma monoloogidega kirjutab ta ju ka teisi näidendeid, pealtnäha üsna sarnaseid lugematutele teistele – vähe tegelasi, otsene kõne, remargid, tegevus on jagatud stseenideks, finaalis langeb eesriie. Kuid lähemal uurimisel osutuvad ka need näidendid monoloogideks, mis on lihtsalt vormistatud dialoogidena. Teised dramaturgid – kes paremini, kes halvemini – kujutavad oma teostes miski-poollest erilisi, tavaliselt enda isikule üldse mitte sarnaseid inimesi. „Kirsiaia” Jepihhodovil, veel vähem Charlottal või Gajevil, on väga vähe ühist Tšehhovi endaga. Ent kõik Griškovetsi tegelased, isegi kui nad on parajasti omavahel konfliktis, on väga sarnased autorile, kes on nad loonud. Nad räägivad sõnadega, mis on iseloomulikud Griškovetsile, ilmutavad tähelepanelikkust, mis on just talle iseloomulik, ironiseerivad just sel viisil nagu võiks ironiseerida ainult tema. Kõigis Griškovetsi teostes võime vaevata ära tunda just temale omaseid fraase, reaktsioone ja tajusid, mille kirjeldamiseks meie – erinevalt temast endast – ei suuda leida õigeid sõnu.

Marina Davõdova

Jevgeni Griškovetsi näidend „Kaalud” esietendus 2017. aastal Moskva Kunstiteatris autori enda lavastuses. Siinsel fotol Aleksei - Valeri Trošin, Igor - Nikolai Tšindjaikin, Eduard - Sergei Ugrjumov, Artjom - Artjom Sokolov.

Järgnesid „Kaalude” lavastused Kemerovos, Smolenskis, Novokuznetskis ja Kaluugas.

Vanemuise lavastus on selle näidendi esimene versioon väljaspool Venemaa piire ja keeleruumi.

Jevgeni Griškovets:

Selle näidendi kangelased on mehed, keda me kohtame kesest närvesöövat ööd sünnitusmajas. Nad ootavad oma laste sündi. Selline olukord ja ruum eeldavad, et need inimesed ei saa olla halvad. Selles näidendis on kõik inimesed head. Inimene, kes ootab sünnitusmajas oma last, ei saa olla halb. Kõigil neil inimestel on midagi, mis neid ühendab. Nad on need, kes valmistuvad kohtumiseks uute inimestega. Nendega, kes kujundavad meie tulevikuinimese olemuse.

Jevgeni Griškovetsi aforisme

Elus, nagu teada, tuleb kõige eest maksta. Aga miskipärast jälitab mind kogu aeg tunne, et sellele lisandub ka korralik jootraha.

Kui minu ellu ilmub armastus, märkasin ma korraga, et paljud laulud räägivad minust. Samuti filmid, näidendid, luuletused, maalid, isegi skulptuurid. Olin korraga sattunud keset maailmakultuuri...

Kui paarid lähevad lahku, öeldakse alati, et nende abielu oli õnnetu. Inimesed võib-olla elasid palju aastaid õnnelikult koos, aga siis läks midagi viltu, ja nad läksid lahku. Mis selles õnnetut peaks olema?

Pole tähtis, kas see on hea või viletsamapoolne hotell, odav või kallis. Lähed oma numbrituppa, näed seal ühekordseks kasutamiseks mõeldud seepi, ühekordseid joogitopse ja saad aru, et ka sina ise oled siin ühekordne. Noh, maksimaalselt kahekordne.

Üksindus on see, kui su ümber on liiga palju inimesi, ja kõigil on sinult midagi vaja, aga sina ise pole kellelegi vajalik. Ja sina ise ei vaja kedagi.

Tegin kord sellise eksperimendi. Kui nägin, et mõni inimene vaatas kella, astusin tema juurde ja küsisin: „Mis kell on?” Kõik need inimesed, viimne kui üks, pidid enne vastamist uuesti kella vaatama.

Elu nõuab oma osa... aga kus on minu osa?

Kui hakkad millestki aru saama, muutub elu lihtsamaks. Kui midagi tunned, siis raskemaks. Aga miskipärast tahaks ikka pigem tunda ja mitte aru saada!

Elu ei ole supermarket, sõbrake. Armastust ei ole võimalik leida. Teda saab ainult kohata.

Jevgeni Griškovets

Minu käsi

Näed, keset mu kätt, peopesal
jooksevad jooned.
Ma tean, et siin on elujoon,
südamejoon, mõistusejoon.
Ma ei taipa sellest asjast tuhkagi.
Ma ei oska neid lugeda.
Aga kui sellesse uskuda, tähendab see, et
minu peopesal on koht
minu sõpradel, kes on surunud minu kätt.
Siin on minu suuremad üleelamised,
kõik, mis minuga juhtus...
Suuremad sündmused kulgevad sügavamalt ja selgemalt,
väiksemaid on vaevalt näha...
Kuskil siin on minu lapsepõlve unistused,
mu tähtsamad otsused,
siin on isegi see, mis jäi mul tegemata.
Siin on see, mille üle ma olen uhke.
Ja see, mille pärast mul on häbi,
siin on kogu mu elu...
Võta mul käest kinni...

Kui uskuda, et kõik need jooned ja liinid pole juhuslikud, siis nende keskel võib

leida üles selle aasta, päeva ja tunni,
mil ma sündisin.
Minu kodulinna.
Minu esimesed sammud.
Minu vanemad...
Minu esimese argliku armastuse,
mu kannatused ja rõõmu,
minu valed, mida mul on õnnestunud varjata,
ja valu selle üle, kui mind peteti.
Siin on mulle kallid inimesed,
siin on ettevõtmised, mis mul õnnestusid,
ja ka need, milleks mul ei jätkunud jõudu.
Siin on palju läbielatud, ja nagu räägitakse,
on nende joonte seas ka tulevik.
Aga kui see on nii,
siis kuskil nende joonte keskel oled ka sina.
Ma ei oska neid jooni lugeda.
Näe, siin nad on.
Siin ja siin.
Võta mul käest kinni.

Laulutekst albumilt „Raadio ühele”

Jevgeni Griškovets oma bändi Bigudi sollistina
Foto leheküljelt: afisha.yandex.ru

Teatrijuht Kristiina Alliksaar

Draamajuht Tiit Palu

Muusikajuht Risto Joost

Balletijuht Mare Tommingas

Lavastusala juht Maarja Liba

Pealavameister Rello Lääts

Lavatehniline ala Veljo Rüütli, Raido Kits, Madis Toimla, Risto Hanneste, Margus Rump

Dekoratsiooniala Marika Raudam, Mait Sarap, Innari Toome, Ain Austa, Andres Lindok, Katrin Pahk, Jane Aus, Leenamari Pirn, Terje Kiho, Armin Luik, Aleksander Karzubov, Indrek Ots, Mart Raja, Eino Reinapu, Ullo-Ragnar Telliskivi

Rekvisiidiala Liina Martoja, Kaie Uustal, Mirka Porassalmi, Kärt Paasik, Angelika Aun, Annaleena Adamson

Jumestusala Kelly Kullerkupp, Erle Kütsar

Kostüümiala Liisi Ess, Ivika Jõesaar, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk, Edith Ütt, Ljubov Guzun, Ivi Vels, Heli Kruise, Kaire Arujõe, Valentina Kalvik, Inkeri Orasmaa, Olga Vilgats, Irina Medvedeva, Natalja Malinen, Luule Luht, Tia Nuka, Daisy Tiikoja, Elli Nöps, Anneli Vassar, Marit Reinmets, Juta Reben, Toomas Vihermäe, Malle Värno, Henn Laidvee

Riietusala Raina Varep, Kertu Lepasaar

Valgustusala Andres Sarv, Jaanus Moor, Madis Fuchs

Heli- ja videoala Andres Tirmaste, Indrek Asukül

Kavalehe koostanud Sven Karja, **kujundanud** Katrin Kelpman

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:
SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAE2X /
SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEE2X
Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Andrus Ansipit, Mart Avarmaad, Alar Kroodot,
Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni,
Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Koostööpartner

Suvekontserdi peatoetaja

Ametlik hotellipartner Tartus

KULTUURIMINISTEERIUM

RÕÕM ELAMUSTEST

TALLINKIL ON SUUR RÕÕM OLLA
TEATER VANEMUISE SUURTOETAJA

kinema

**Uksed, mis käivad sinuga läbi elu.
Kindlalt ja turvaliselt!**

Tasuta lühinumber üle Eesti 12160
Müük | Paigaldus | Hooldus ja remont

www.kinema.eu
info@kinema.eu

MARTELL
COGNAC
FONDÉE EN 1715

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA.
ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

vanemuine.ee